

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2-1(102)-1679/2021

02.11.2021

ALİ MƏHKƏMƏ

Azərbaycan Respublikası adından

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
İnzibati Kollegiyasının**

**İddiaçı Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə X1 Şəxsinin Ağcabədi rayon filialına qarşı iş üzrə**

Q Ə R A R İ

Açar sözlər: yaşa görə əmək pensiyasının təyin edilməsi, kolxozda iş stajının hesablanması

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati Kollegiyası hakimlər Bədəlov Kəmaləddin Nurəddin oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Rəsulbəyova Nigar İmran qızı və Hüseynov İlqar Kamil oğlundan ibarət tərkibdə, Səfərova Mətanət İsa qızının katibliyi, iddiaçı İddiaçı və cavabdehin vəkili Vəkil iştirakı ilə,

İddiaçı cavabdeh Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə X1 şəxsinin Ağcabədi rayon filialına qarşı

sosial sığorta stajı müəyyən edilərək yaşa görə əmək pensiyası təyin edilməsi vəzifəsinin cavabdehin üzərinə vəzifə olaraq qoyulması tələbinə dair inzibati iş üzrə Şirvan Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati Kollegiyasının 2-1(106)-110/2021 nömrəli, 27 may 2021-ci il tarixli qərarından cavabdeh tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinə əsasən iş Ali Məhkəmənin binasında açıq məhkəmə iclasında baxaraq aşağıdakı qərarı qəbul etdi.

İŞİN HALLARI

1. İddiaçı 28.12.1955-ci il təvəllüdüdür.
2. İddiaçının təqdim etdiyi arxiv arayışına əsasən, o, 1971-ci ildən 1974-cü ilin may ayına kimi və 1976-cı ilin iyun ayından 1997-ci ilə kimi Ağcabədi rayon sabiq "Ə.Bünyadov" adına kolxozda kolxozçu və traktorçu işləmişdir. Bundan əlavə o, 11.05.1974-cü ildən 24.05.1976-cı ilə kimi sovet ordu sıralarında hərbi xidmətdə olmuşdur.
3. İddiaçı yaşa görə əmək pensiyasının təyin edilməsi üçün cavabdehə müraciət etmişdir.
4. Cavabdeh 03 iyul 2020-ci il tarixli, *****8 nömrəli məktubla bildirmişdir ki, onun Ağcabədi rayon "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işlədiyi müddət əmək kitabçasında qeyd olunmadığından onun yaşa görə əmək pensiyası hüququ yaranmır.

İŞ ÜZRƏ QƏBUL EDİLMİŞ MƏHKƏMƏ AKTLARI

a) birinci instansiya məhkəməsindəki icraat

5. İddiaçı cavabdehə qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, 1971-11.05.1974-cü ilə kimi və 1976-cı ilin iyun ayından 1997-ci ilə kimi Ağcabədi rayon sabiq «Ə.Bünyadov» adına kolxozda kolxozçu və traktorçu işlədiyi dövrü sığorta stajı kimi müəyyən edərək cavabdehin üzərinə ona yaşa görə pensiya təyin edilməsi öhdəliyinin qoyulması barədə qərar qəbul olunmasını xahiş etmişdir.
6. İddiaçı ərizəsində göstərmişdir ki, o, yaşa görə əmək pensiyası hesablanması üçün sənədlərini cavabdehə təqdim etmiş, cavabdeh onun işlədiyi dövrün əmək kitabçasında qeyd edilmədiyini əsasən gətirərək ona yaşa görə pensiya təyin olunmasından imtina etmişdir. Hesab edir ki, cavabdehin imtinası qanunsuz olmuşdur.
7. Cavabdeh iddia ərizəsinə münasibət bildirərək qeyd etmişdir ki, iddiaçı 1971-1974, 1976-1997-ci illərdə Ağcabədi rayonu "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işləmişdir. 11.05.1974-17.05.1976-cı illər üzrə hərbi xidmət dövrünü nəzərə almaqla iddiaçının 26 il 10 ay sosial sığorta stajı vardır. Lakin, iddiaçı 1971-1974, 1976-1997-cı illərdə Ağcabədi rayonu "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işləməsi barədə əmək kitabçası təqdim edə bilmədiyinə görə pensiya təyin edilməsi üçün həmin illəri nəzərə almaq mümkün olmur. O halda vətəndaşın tələb olunan sığorta stajı olmadığı üçün əmək pensiyası hüququ yaranmır. Cavabdeh qeyd olunanları nəzərə alaraq iddiaçının 1971-1974, 1976-1997-ci illərdə Ağcabədi rayonu "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işlədiyi dövrün sığorta stajı kimi nəzərə alınması barədə qərar çıxarılmasına etiraz etmədiyini bildirmişdir.
8. Şirvan İnzibati Məhkəməsinin 04 sentyabr 2020-ci il tarixli, 2-1(120)-1273/2020 nömrəli qərarı ilə (hakim: Z.M.Allahyarov) iddia qismən təmin edilmiş, iddiaçının 1972-1974, 1976-1997-ci illərdə Ağcabədi rayonu "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işləməsi barədə Ağcabədi rayon Dövlət Arxivinin 29 iyul 2020-ci il tarixli 131 nömrəli arxiv arayışında göstərilən iş stajı həmin dövrdə müəyyən olunmuş minimum əmək iştirakı normasına görə faktiki müddət nəzərə alınmaqla sosial sığorta stajı kimi qəbul edilərək ona yaşa görə əmək pensiyası təyin edilməsi öhdəliyi cavabdehin üzərinə qoyulmuşdur.
9. Birinci instansiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, hərbi xidmət müddəti nəzərə alınmaqla iddiaçının 25 ildən artıq sığorta stajı müəyyən olunur ki, bu da iddiaçıya yaşa görə əmək pensiyasının təyin edilməsi üçün kifayət edir.
10. Məhkəmə həmçinin qeyd etmişdir ki, iddiaçının 1971-ci ildə faktiki adam günü və həmin ildə hansı aylar üzrə əmək haqqı alması Ağcabədi rayon Dövlət Arxivinin 29 iyul

2020-ci il tarixli 131 nömrəli arxiv arayışında öz əksini tapmadığından həmin müddət iddiaçının sığorta stajına daxil edilə bilməz.

11. Cavabdeh apelyasiya şikayəti verərək həmin qərarın ləğv olunmasını xahiş etmişdir.

b) apelyasiya instansiyası məhkəməsindəki icraat

12. Şirvan Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati Kollegiyasının 27 may 2021-ci il tarixli, 2-1(106)-110/2021 sayılı qərarı ilə (sədrlik edən: Z.A.Zeynalov, hakimlər: İ.Q.Əsədov və M.K.Həsənov) cavabdehin apelyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Şirvan İnzibati Məhkəməsinin 04 sentyabr 2020-ci il tarixli, 2-1(120)-1273/2020 nömrəli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

13. Apelyasiya instansiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsinin hüquqi mövqeyi ilə razılaşmışdır.

14. Cavabdeh kassasiya şikayəti verərək həmin qərarın ləğv edilməsini və iddia tələbinin təmin edilməməsi barədə yeni qərar qəbul olunmasını xahiş etmişdir.

KASSASIYA ŞİKAYƏTİNİN VƏ ONA QARŞI ETİRAZIN DƏLİLLƏRİ, MƏHKƏMƏ İCRAATI İŞTİRAKÇILARININ İZAHATLARI

a) Kassasiya şikayətinin dəlilləri:

15. Kassasiya şikayətində qeyd edilir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin mövqeyi qanunsuz və əsassızdır. Belə ki, iş materiallarında olan 29 iyul 2020-ci il tarixli arxiv arayışı ilə cavabdeh orqanın sorğusuna cavab olaraq təqdim edilmiş 15 fevral 2021-ci il tarixli arxiv arayışı arasında ziddiyyətli məqamlar mövcuddur. 29 iyul 2020-ci il tarixli 131 nömrəli arxiv arayışında iddiaçının 1971-1997-ci illərdə Ə.Bünyadov adına kolxozda işləməsi qeyd edilərsə də, 15 fevral 2021-ci il tarixli arxiv arayışında iddiaçının 1970-1998-ci illərdə "Tacikistan", "Pravda" və "Nəsimi" adına kolxozlarda işləməsi ilə bağlı qeydlər öz əksini tapmışdır. Eyni zamanda, iddiaçının ilkin olaraq təqdim etdiyi arxiv arayışında 1971-ci il tarixi üzrə əmək iştirakı normasının minimumu qeyd edilməmiş, lakin 2021-ci il tarixli arayışda həmin il üzrə iddiaçının 312 gün işlənməsi qeyd edilmişdir. Bununla yanaşı, iddiaçının sosial sığorta stajı 2021-ci il tarixli arxiv arayışı əsas götürülərək hesablasa 18 il üzrə adam günü norması tam ödənilmiş, 1970-ci ildə 130 gün, 1990-cı il üzrə 135 gün təşkil etmişdir. 1978, 1979, 1992, 1993, 1997, 1998-ci illər üzrə təqdim edilmiş arayışda iddiaçıya münasibətdə adam günü norması qeyd edilməmişdir. Beləliklə, iddiaçının ümumi iş stajı hərbi xidmət illəri də nəzərə alınmaqla 21 il 4 ay 05 günü təşkil edir.

b) Kassasiya şikayətinə qarşı etirazın dəlilləri:

16. Kassasiya şikayətinə qarşı etiraz təqdim edilməmişdir.

c) Məhkəmə icraatı iştirakçılarının izahatları:

17. Məhkəmə kollegiyasının iclasında cavabdehin vəkili kassasiya şikayətini müdafiə edərək onun təmin olunmasını xahiş etdi.

18. İddiaçı məhkəmə kollegiyasının iclasında vəkilsiz iştirak etdiyi üçün işə Azərbaycan Respublikası MPM-nin 67.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq onun çıxışı dinlənilmədən baxıldı.

TƏTBİQ EDİLƏN HÜQUQ

19. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası.

Maddə 38. Sosial təminat hüququ

İ. Hər kəsin sosial təminat hüququ vardır.

...

İİ. Hər kəs qanunla müəyyən edilmiş yaş həddinə çatdıqda, xəstəliyinə, əlilliyinə, ailə başçısını itirdiyinə, əmək qabiliyyətini itirdiyinə, işsizliyə görə və qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallarda sosial təminat hüququna malikdir.

20. "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu:

Maddə 3.1 Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları bu Qanunda göstərilən hallarda əmək pensiyası hüququna malikdirlər.

Maddə 7. 63 yaşına çatmış kişilərin və 60 yaşına çatmış qadınların fərdi hesabın sığorta hissəsində qeyd alınmış pensiya kapitalı əmək pensiyasının minimum məbləğindən az olmayan pensiya təminatına imkan verdikdə sığorta stajından asılı olmayaraq, bu pensiya təminatına imkan vermədikdə isə azı 25 il sığorta stajı olduqda (2017-ci il iyulun 1-dək yaşa görə əmək pensiyası təyin edilmiş şəxslər istisna olmaqla) yaşa görə əmək pensiyası hüququ vardır. Qeyd: Bu Qanunun 7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş kişilərin yaş həddi 2017-ci il iyulun 1-dən başlayaraq 2021-ci il iyulun 1-dək, qadınların yaş həddi 2017-ci il iyulun 1-dən başlayaraq 2027-ci il iyulun 1-dək hər il 6 ay artırılır.

Maddə 21.1. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının ödənilməsi şərtlə mülkiyyət formasından, əmək fəaliyyətinin xarakterindən və müddətindən asılı olmayaraq müəssisə, idarə və təşkilatlarda əmək müqaviləsi (kontraktı) əsasında işləyənlərin hərbi qulluqçuların, eləcə də hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin, vəzifəyə seçilmiş və ya təyin edilmiş şəxslərin iş , hərbi xidmət və ya digər fəaliyyət müddətləri sığorta stajına daxil edilir.

21. "Vətəndaşların pensiya təminatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu:

Maddə 67. İş stajına daxil edilən əmək fəaliyyətinin növləri:

Mülkiyyət və təsərrüfatçılıq formalarından asılı olmayaraq müəssisələrdə, idarələrdə, təşkilatlarda və kooperativlərdə əmək müqaviləsi və ya üzvlük əsasında əmək fəaliyyəti xarakterindən və müddətindən asılı olmayaraq ümumi iş stajına daxil edilir.

Əgər kolxoz üzvü ictimai təsərrüfatda müəyyən edilmiş əmək iştirakı minimumunu üzürlü səbəb olmadan yerinə yetirməyibsə, 1965-ci ildən sonrakı dövr üçün kolxozda iş stajı hesablanarkən iş vaxtı bu dövrdə müəyyən olunmuş minimum əmək iştirakı normasına görə faktik müddət üzrə nəzərə alınır.

Maddə 69. İş stajı müəyyən edilmiş qaydada idarə, müəssisə və təşkilatın verdiyi sənədə əsasən təsdiq edilir. İş stajını sübut edən əsas sənəd əmək kitabçasıdır.

Əmək fəaliyyəti barəsində sənəd olmadıqda və ya həmin sənədi bərpa etmək mümkün olmadıqda iş stajı iki və ya daha çox şahidin ifadələrinə əsasən təsdiq edilir.

Əmək kitabçası və ya bu kitabçada müvafiq qeydlər olmadıqda mövcud iş stajını sübut etmək qaydasını Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyənləşdirir.

22. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 25.11.1992-ci il tarixli 638 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Pensiya təyinatı üçün əmək stajının təsdiq edilməsi qaydası barədə" Əsasnamənin:

Bənd 1. Əmək stajı iş, xidmət, təhsil və ya iş stajına sayılan digər fəaliyyət yeri, yaxud bu fəaliyyətin keçdiyi həmin sistem üzrə rəhbər təşkilatlar, idarələr (baş direktorlar), birliklər (konsernlər), sahibkarlar, eləcə də arxiv müəssisələri tərəfindən verilən sənədlərə əsasən müəyyən edilir.

Bənd 3. İş stajını təsdiq edən sənəd əmək kitabçasıdır. Əmək kitabçası olmadıqda və ya əmək kitabçasında lazım olan qeydlər olmadıqda, yaxud iş dövrü barədə qeydlər düzgün və dəqiq olmadıqda əmək stajını təsdiqedicisi sənəd kimi arayışlar, əmrlərdən çıxarışlar, əmək haqqı verilməsi üçün şəxsi hesablalar və əmək haqqı cədvəlləri, vəsiqələr, xasiyyətnamələr, yazılı əmək müqavilələri, icrası barədə qeydlər edilməklə razılaşmalar, əmək xidmət siyahıları, iş dövrü barədə məlumatlar göstərilməklə kooperativ sənəd artelləri üzvlərinin üzvlük kitabçaları nəzərə alınır.

23. SSRİ Nazirlər Sovetinin 04 avqust 1956-cı il tarixli, 1044 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş “Dövlət pensiyalarının təyin edilməsi və ödənilməsi Qaydaları”

Maddə 117.

Bənd q. Arxiv müəssisələrinin arayışı iş stajını təsdiq edən sübut sayılır.

24. “SSRİ-də vətəndaşların pensiya təminatı haqqında” SSRİ Qanunu

Maddə 67.1 Əgər kolxoz üzvü ictimai təsərrüfatda müəyyən edilmiş əmək iştirakı minimumunu üzrlü səbəb olmadan yerinə yetirməyibsə, 1965-ci ildən sonrakı dövr üçün kolxozda iş stajı hesablanarkən iş vaxtı bu dövrdə müəyyən olunmuş minimum əmək iştirakı normasına görə faktik müddət üzrə nəzərə alınır.

25. Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsi:

Maddə 34.1. Öhdəliyin icrası haqqında iddia vasitəsi ilə iddiaçı cavabdehdən inzibati aktın qəbul edilməsi ilə bağlı olmayan (inzibati aktın qəbul edilməsinə yönəlməyən) müəyyən hərəkətlərin edilməsini tələb edə bilər.

Maddə 91. Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Maddə 94.1. Kassasiya şikayəti məhkəmə qərarının tam formada təqdim olunduğu gündən 1 ay, məhkəmə qərarının təqdim olunduğu gündən, həmçinin bu Məcəllənin 131.3-cü və 132.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş hallarda 10 gün müddətində müvafiq apelyasiya instansiyası məhkəməsi vasitəsi ilə verilir.

Maddə 94.2. Şikayətdə mübahisə edilən məhkəmə qərarı və ya qərarı barədə məlumatlar göstərməli və şikayət əsaslandırılmalıdır.

Maddə 94.4. Şikayətin əsaslandırma hissəsində şikayəti verən şəxsin tələbi göstərilməlidir.

Maddə 96.8. Şikayət əsassızdırsa, Ali Məhkəmə şikayətin təmin edilməməsi barədə qərar qəbul edir.

Maddə 96.9. Ali Məhkəmə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarını (qərarını) dəyişdirmədən saxlaya bilər, dəyişdirə bilər və ya ləğv edərək (tam və ya qismən) yeni qərar qəbul edə bilər. Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı, həmin qərara qarşı verilmiş şikayətlə tələb edilən həddə (həcmdə) dəyişdirilə bilər.

Maddə 98.1. Ali Məhkəmənin inzibati mübahisələrə dair iş üzrə qərarı qətidir.

KASSASIYANIN MÜMKÜNLÜYÜ, KASSASIYA BAXIŞININ HƏDLƏRİ

26. Kassasiya şikayəti vaxtında verilmiş, şikayət formal baxımdan lazımi qaydada əsaslandırılmış və şikayətçinin tələbləri göstərilmişdir. Ona görə də, şikayət mümkün hesab edilmişdir.

27. Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı bütövlükdə mübahisələndirildiyi üçün hazırkı icraat çərçivəsində məhkəmə aktının qanuniliyi və əsaslılığı tam olaraq yoxlanılacaqdır.

KASSASIYA INSTANSİYASI MƏHKƏMƏSİNİN MÖVQEYİ

28. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, şikayət əsassızdır. Bu, aşağıdakı səbəblərdən irəli gəlir.

29. İşdən görünür ki, iddiaçı ona yaşa görə əmək pensiyası təyin edilməsi üçün cavabdehə müraciət etmiş, cavabdeh isə iddiaçının 1971-1974, 1976-1997-ci illərdə Ağcabədi rayonu “Ə.Bünyadov” adına kolxozda işlədiyi dövrlərin əmək kitabçasında qeyd edilmədiyini əsas gətirərək pensiya təyin olunmasından imtina etmişdir.

30. Apelyasiya instansiyası məhkəməsi iddiaçının mövqeyini əsaslı hesab edərək iddianın qismən təmin edilməsi barədə birinci instansiya məhkəməsinin mövqeyi ilə

razılaşmış, cavabdeh isə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin gəlmiş olduğu nəticə ilə razılaşmayaraq qərardan kassasiya şikayəti vermişdir.

31. Cavabdehin şikayətinin əsas dəlili ondan ibarətdir ki, iddiaçının sığorta stajını təsdiq edən iki fərqli arxiv arayışının olmasına baxmayaraq məhkəmələr bu hala qiymət verməmiş, eyni zamanda iddiaçının hərbi xidmət illəri də nəzərə alınmaqla 21 il 4 ay 5 gün sığorta stajının olmasına baxmayaraq, ona yaşa görə əmək pensiyası təyin olunması barədə qərar qəbul edilmişdir.

32. Qeyd olunmalıdır ki, cavabdeh imtina məktubunda iddiaçının 1971-1974, 1976-1997-ci illərdə Ağcabədi rayonu "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işlədiyi dövrlərin əmək kitabçasında qeyd edilmədiyini əsas gətirərək pensiya təyin olunmasından imtina etmiş, kassasiya şikayətində isə fərqli mövqe nümayiş etdirərək arxiv arayışları arasında olan ziddiyyətləri mübahisələndirmişdir.

33. Qeyd olunmalıdır ki, qüvvədə olan pensiya qanunvericiliyinə əsasən, yaşa görə əmək pensiyası hüququnun yaranması üçün iki şərt tələb olunur, şəxsin:

- qanunla müəyyən edilmiş pensiya yaşına çatması;
- fərdi hesabın sığorta hissəsində əmək pensiyasının minimum məbləğindən az olmayan pensiya təminatına imkan verən qeydə alınmış pensiya kapitalına malik olması, pensiya kapitalı toplanmadığı təqdirdə, ən azı 25 il sığorta stajına malik olması.

34. İddiaçının işlədiyi müddət əmək kitabçasında qeyd edilmədiyindən, həmin müddətin onun sosial sığorta stajına daxil edilməli olmaması ilə bağlı cavabdehin mövqeyi ilə əlaqədar olaraq məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, "Əmək pensiyalarının təyin edilməsi, sosial sığorta stajının müəyyən olunması, əmək pensiyası sənədlərinin rəsmiləşdirilməsi, baxılması və saxlanması Qaydaları"nın 3.1.1-ci bəndində, eləcə də "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda sosial sığorta stajının yalnız əmək kitabçasına əsasən müəyyən edilməsi ilə bağlı göstəriş nəzərdə tutulmamışdır.

35. Həmin Qaydalarda "Əmək pensiyaları haqqında" Qanunun qüvvəyə mindiyi günədək sığortaolunanların qazanılmış əmək pensiyası hüquqlarının nəzərə alınması üçün iş stajının əmək kitabçası ilə yanaşı iş yerinin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq digər başqa sənədlər (arayırlar, məlumat vərəqi, aktlar) əsasında müəyyən edilməsinin mümkünlüyü də təsbit edilmişdir.

36. Həmçinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 27 sentyabr tarixli, 934 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi haqqında" Əsasnamənin 1-ci maddəsində qeyd edilir ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv idarəsi (bundan sonra - İdarə) "Azərbaycan Respublikasında arxiv işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 2 dekabr tarixli 816 nömrəli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Baş Arxiv İdarəsinin bazasında yaradılmış və arxiv işi sahəsində dövlət siyasətini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır. İdarə ona həvalə olunmuş vəzifələri həm bilavasitə, həm də respublikanın dövlət arxivləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Arxiv idarəsi və digər yerli dövlət arxivləri vasitəsilə həyata keçirir.

37. Məhkəmə kollegiyası apelyasiya instansiya məhkəməsinin mövqeyini əsaslı hesab edərək qeyd edir ki, əmək kitabçası olmadıqda və ya əmək kitabçasında müvafiq qeydlər olmadıqda, yaxud iş dövrü barədə qeydlər düzgün və dəqiq olmadıqda "Əmək pensiyaları haqqında" Qanunun qüvvəyə mindiyi (01.01.2006-cı ilədək) günədək sığortaolunanların qazanılmış əmək pensiyası hüquqlarının nəzərə alınması üçün iş stajını təsdiqedicisi sənəd kimi digər mötəbər sənədlər, o cümlədən arxiv arayışları nəzərə alınabilir.

38. İddiaçı əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmasına dair Ağcabədi rayon Dövlət Arxivi tərəfindən verilmiş arayışı təqdim etmiş, işə baxan aşağı instansiya məhkəmələri arxiv arayışını sübut kimi qəbul edərək, həmin müddətin iddiaçının sosial sığorta stajına daxil edilməsi nəticəsinə gəlmişdir.

39. Cavabdeh kassasiya şikayətində qeyd edir ki, 29 iyul 2020-ci il tarixli 131 nömrəli arxiv arayışında iddiaçının 1971-1997-ci illərdə "Ə.Bünyadov" adına kolxozda işləməsi göstərilisə də, 15 fevral 2021-ci il tarixli arxiv arayışında iddiaçının 1970-1998-ci illərdə

“Tacikistan”, “Pravda” və “Nəsimi” adına kolxozlarda işləməsi ilə bağlı qeydlər öz əksini tapmışdır.

40. Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, cavabdeh mübahisələndirilən bu halı işə apelyasiya instansiyası məhkəməsində baxılarkən verdiyi apelyasiya şikayətinə əlavədə də qeyd etmiş, apelyasiya instansiyası məhkəməsi bu halın aydınlaşdırılması məqsədi ilə 22 aprel 2021-ci il tarixdə Ağcabədi rayon Dövlət Arxiv idarəsinə sorğu ünvanlamışdır. Arxiv idarəsi 19.05.2021-ci il tarixdə sorğuya cavab olaraq bildirmişdir ki, iddiaçı “Tacikistan”, “Pravda” və “Nəsimi” adına kolxozlarda deyil, “Ə.Bünyadov” adına kolxozda işləmişdir.

41. Kassasiya şikayətində həmçinin qeyd edilir ki, iddiaçının ilkin olaraq təqdim etdiyi arxiv arayışında 1971-ci il tarixi üzrə əmək iştirakı normasının minimumu qeyd edilməmiş, lakin 2021-ci il tarixli arayışda həmin il üzrə iddiaçının 312 gün işləməsi göstərilmişdir.

42. Cavabdehin bu dəlili ilə bağlı qeyd olunmalıdır ki, iddiaçının 1971-ci ildə faktiki adam günü və həmin ildə hansı aylar üzrə əmək haqqı alması Ağcabədi rayon Dövlət Arxivinin 29 iyul 2020-ci il tarixli 131 nömrəli arxiv arayışında öz əksini tapmadığından həmin müddət iddiaçının sığorta stajına daxil edilməmişdir.

43. İddiaçıya yaşa görə pensiya təyin edilməsi üçün onun 25 il sığorta stajının olmaması ilə bağlı cavabdehin dələlinə gəlincə, məhkəmə kollegiyası bildirir ki, aşağıdakı hesablama yolu ilə iddiaçının sığorta stajını müəyyən etmək olar. Belə ki, arxiv arayışına əsasən, iddiaçının faktiki adam günü 1972-ci ildə 269 gün, 1973-cü ildə 277 gün, 1974-cü ildə 146 gün, 1976-cı ildə 172 gün, 1977-ci ildə 311 gün, 1978-ci ildə 272 gün, 1979-cu ildə 351 gün, 1980-ci ildə 303 gün, 1981-ci ildə 243 gün, 1982-ci ildə 388 gün, 1983-cü ildə 268 gün, 1984-cü ildə 317 gün, 1985-ci ildə 292 gün, 1986-cı ildə 280 gün, 1987-ci ildə 282 gün, 1988-ci ildə 343 gün, 1989-cu ildə 357 gün, 1990-cı ildə 343 gün, 1991-ci ildə 347 gün, 1992-ci ildə 354 gün, 1993-cü ildə 343 gün, 1994-cü ildə 283 gün, 1995-ci ildə 240 gün, 1996-cı ildə 238 gün və 1997-ci ildə 243 gün olmuşdur.

44. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Ağcabədi rayon filialı tərəfindən birinci instansiya məhkəməsinə göndərilmiş *****7 sayılı, 20.08.2020-ci il tarixli məktubda qeyd edilmişdir ki, Ağcabədi rayonu “Ə.Bünyadov” adına kolxozda iddiaçının işlədiyi dövrdə minimum adam günü norması kişilər üçün 240 adam günü müəyyən edilmişdir.

45. Arxiv arayışından görünür ki, iddiaçı tərəfindən 1972, 1973, 1977-1995 və 1997-ci illərdə əmək iştirakı norması tam ödənilmişdir. Ona görə də, həmin illər ona tam əmək stajı kimi hesablanmalıdır. 1974, 1976 və 1996-cı illərdə isə minimum əmək iştirakı norması tam ödənilməmişdir. Odur ki, bu illər iş stajına yalnız faktik müddət üzrə nəzərə alınmaqla daxil edilməlidir. Faktik müddət üzrə hesablama isə faktiki işlənmiş günlərin sayının 12 aya (bir il) vurulması və alınan rəqəmin kolxozdakı minimum əmək iştirakı norması kimi müəyyən olunmuş günə bölünməsi ilə aparılmalıdır.

46. Bu qaydada hesablama ilə iddiaçının faktiki işlədiyi müddət üzrə iş stajı aşağıdakı qaydada müəyyən edilir – $146+172+238=556$; $556 \times 12 = 6672$; $6672/240=27,8$ (2 il 3 ay).

47. Beləliklə, iddiaçının sığorta stajı hərbi qulluq müddəti də nəzərə alınmaqla arxiv arayışında qeyd edilən kolxozda iş stajı ilə birlikdə 25 ildən artıqdır. Odur ki, ƏPQ-nun 7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dispoziya şərtləri (64 il 6 ay yaş və 25 il sığorta stajı) iddiaçıya münasibətdə ödənildiyindən məhkəmələr iddianı təmin etməkdə haqlı olmuşlar.

48. Məhkəmə kollegiyası apelyasiya instansiyasının əsaslandırmasını düzgün, gəlidiyi nəticəni işin faktik hallarına və iddia tələbinin hüquqi əsaslarını təşkil edən hüquq normalarına uyğun hesab edir. Cavabdehin kassasiya şikayətində irəli sürdüyü dəlillər əslində onun əvvəlki instansiya məhkəmələrində irəli sürdüyü dəlillərlə oxşardır və məhkəmələr həmin dəlillərə əsaslı cavab vermişdir. Kassasiya şikayətində irəli sürülmüş dəlillər apelyasiya instansiyası məhkəməsinin hazırda mübahisələndirilən qərarının ləğv olunması üçün əsas vermir.

49. Apelyasiya məhkəməsi tərəfindən işə baxılarkən maddi və prosessual hüquq normaları pozulmadığından, kassasiya şikayəti təmin edilmədən, apelyasiya məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

50. Qeyd edilənlərə əsasən, məhkəmə kollegiyası

QƏRARA ALDI:

Kassasiya şikayəti təmin edilməsin.
Şirvan Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati Kollegiyasının 2-1(106)-110/2021 nömrəli iş üzrə 27 may 2021-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən qüvvədə saxlanılsın.
Qərar qətidir.